

понесли те меньшинства, которые имели компактный тип расселения, прежде всего, в сельской местности. И, наоборот, численность меньшинств, которые были дисперсно расселены преимущественно в городах, сокращалась интенсивнее. При этом, среди всего населения Украины уровень доли каждой из меньшинств оставался весьма незначительным.

Сокращение общей численности представителей этнических меньшинств произошло преимущественно за счет россиян, которые сосредоточивались в городах восточных и южных областей. Значительное сокращение численности меньшинств в Южном и Восточном регионах было компенсировано новыми миграционными потоками в Украине за время независимости. Юг и Восток стали основным ареалом сосредоточения в Украине новых мигрантов, прежде всего, представителей закавказских этносов: армян, азербайджанцев и грузин, а также корейцев и турок-месхетинцев. Непосредственное влияние на увеличение общей численности этнических групп в Крыму, возвращение крымских татар.

Ключевые слова: национальный состав, этнос, этнические процессы, этнонациональная структура, этнические меньшинства, перепись.

Abstract:

Zoe V. Boiko. REGIONAL PECULIARITIES OF ETHNIC PROCESSES IN UKRAINE CENSUS 1989 AND 2001.

The article discusses the regional characteristics of ethnic processes of the Ukrainian population, the number of ethnic minorities. Conducted geographic analysis of regional features of ethnic minorities of Ukraine for the census years 1989-2001. The analysis of statistical data of censuses of 1989 and 2001 has revealed that less intense drawdown suffered by those minorities that had a compact type of settlement, especially in rural areas. Conversely, the number of minorities that were dispersed mainly settled in the cities declined more intensively. Thus, among the total population of Ukraine the level of the share of each of the minorities has been negligible.

Reduction in the total number of ethnic minority groups occurred mainly at the expense of the Russians, who were concentrated in the cities of the Eastern and southern regions. A significant reduction in the number of minorities in the southern and Eastern regions was offset by new migration flows in Ukraine since independence. The South and East became the main area of concentration in Ukraine new migrants, first of all, the representatives of the Caucasian ethnic groups: Armenians, Azerbaijanis and Georgians, and Koreans and Meskhetian Turks. Direct impact on the increase in the total number of ethnic groups in the Crimea, the Crimean Tatars' return.

Key words: ethnic composition, ethnic group, ethnic processes, ethnic structure, ethnic minorities, the census.

Рецензент: проф. Заставецька О.В.

Надійшла 16.10.2016р.

УДК 911.3: 32 (477.82)

Андрій КУЗИШИН

СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕЛЕКТОРАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ НА ВИБОРЧОМУ ПОЛІ ОБЛАСТЕЙ КАРПАТСЬКО-ПОДІЛЬСЬКОГО РЕГІОНУ

У статті проаналізована теоретичні та прикладні моменти формування електоральної культури. Було визначено роль електоральної активності як однієї з форм електоральної культури; проаналізовано, як відображається колективна пам'ять людей на виборчому процесі та стабільності ідеологічної прихильності. За територіальну основу оцінки сформованості електоральної культури було обрано області Карпатсько-Подільського регіону.

Ключові слова: області Карпатсько-Подільського регіону, виборчий процес, електоральна культура, виборча активність, електоральна прихильність, виборчі традиції.

Постановка проблеми. Сучасна участь виборців в електоральних процесах загальнодержавного чи регіонального рівня опирається на певний формат поведінки, котрий втілюється у об'єднаному понятті «електоральна культура». Дане поняття можна вважати індикатором геопросторової електоральної прихильності, яку можна оцінювати в просторі (регіони підтримки певних політичних поглядів та ідей) і часі (період підтримки певної політичної сили).

Матеріали і методи дослідження. Це поняття знайшло своє відображення в соціологічних та політологічних дослідженнях, але в меншій мірі представлено в суспільно-гео-

графічній царині.

Однією з перших робіт вітчизняних дослідників, яка повністю була присвячена проблемі електоральної культури з позиції її соціологічного аналізу, було наукове дослідження О.В. Князевої «Електоральна поведінка як соціокультурне явище» [4]. В ній автор визначає основні об'єктивні та суб'єктивні фактори, які впливають на поведінку виборців, подає типологію електоральної поведінки тощо.

Всебічне вивчення феномена електоральної культури знайшло своє відображення в праці російського дослідника-політолога І.М. Гомерова («Електоральна культура: політологічний аналіз»). У цій роботі міститься ці-

кава версія осмислення суті, побудови, способів функціонування електоральної культури, її місця та ролі в структурі політичної культури та виборчому процесі. І.М. Гомеров в рамках підходу системно-архітектурного моделювання запропонував робоче визначення та власну концепцію електоральної культури, виокремив психологічні, економічні, політичні, духовні фактори, які впливають на вибір електорату. Дослідник розглядає електоральну культуру як систему, яка моделює іншу систему – політичні вибори.

У вітчизняній соціології цікавій для нас науковій проблемі присвячена дисертація «Електоральна культура населення України в умовах трансформації суспільства» Б. Ідрісова [3]. В цій роботі досліджується становлення електоральної культури громадян України. Автор робить висновок, що електоральна культура суспільства, що трансформується, є динамічною єдністю знання, розуміння суті, змісту демократичних виборів усіма учасниками виборчого процесу, реально відображає стан засвоєних зразків і норм поведінки.

Серед вітчизняних фахівців в сфері суспільної географії найбільшу увагу означеній проблематиці відводить М.С. Дністрянський. В своїх дослідженнях він оцінює електоральну культуру на основі аналізу територіально-етнополітичної структури українського суспільства, історико-географічні риси території та політико-географічне значення міжконфесійних та міжрелігійних відносин в Україні.

Постановка мети та завдань наукового дослідження. В процесі підготовки даної публікації ставилась мета визначити роль електоральної активності як однієї з форм електоральної культури; проаналізувати як відображається колективна пам'ять людей на виборчому процесі та стабільність ідеологічної прихильності (через підтримку певних партій чи політичних діячів). Важливість цих завдань варто оцінювати з позиції значущості самого процесу виборів, котрі визнаються в цивілізованому світі процедурою легітимізації державної влади і є універсальним критерієм визначення прогресу в розвитку держави та її регіонів.

Результати дослідження та їх обговорення. У науковому обігу на сьогодні вживаються різні словосполучення для позначення феномена «електоральної культури» («культура політичних виборів», «культура виборців», «культура виборчого процесу» та ін.). Проте, якщо вдуматися в справжню суть названих категорій, то стає наочною їхня принципова ідентичність, адже в кінцевому результаті всі

учасники електорального процесу виступають в ролі виборців.

Дослідження електоральної культури або культури політичних виборів були започатковані у США. Американський політолог П. Лазарсфельд здійснив одне з перших розгорнутих досліджень факторів, що впливають на електоральний вибір громадян. В центрі його уваги була проблема впливу засобів масової інформації (насамперед, радіо та телебачення) на електоральну поведінку американців. У підсумку були виявлені цікаві закономірності сприйняття населенням ЗМІ. П. Лазарсфельд відкрив закон селективності сприйняття виборцями засобів масової комунікації (середній виборець приділяє увагу тільки тим інформаційним матеріалам, які відповідають його первісним політичним поглядам). Також було встановлено, що люди, які є членами однієї соціальної групи, голосують майже завжди ідентично. Крім того, П. Лазарсфельд відкрив закон «лідерів думок» (масовий виборець сприймає політичну інформацію набагато краще, якщо вона розповсюджується не просто конкретними ЗМІ, а її джерелом виступає популярна особистість – т. зв. «лідер думок»).

На нашу думку до найбільш універсальних відноситься наступне визначення електоральної культури – це комплекс знань, оцінок і норм електоральної поведінки й електоральних відносин, виборчого процесу в цілому, колективна пам'ять людей про виборчі процеси [1, с. 237-238].

Електоральна культура має свої просторові прояви, які варто враховувати в комплекс суб'єктивних орієнтацій, які визначають позиції громадян у виборчому процесі. До них належать: показники участі населення у виборчому процесі, показники прихильності до певних ідеологічних сил, показник послідовної підтримки певної ідеологічної лінії, показник впливу загальнодержавних та місцевих ЗМІ на вибір електорату. Таким чином формується низка факторів зовнішнього та внутрішнього впливу, які визначають електоральну культуру (рис. 1).

Електоральна культура перебуває в латентному стані і активізується лише в період виборчої кампанії. Для неї властиві часова та територіальна прив'язки, які виступають базовим фундаментом цього виду культури. Чинниками електоральної культури виступають: історико-географічні традиції формування виборчої (електоральної) культури, існування усталених соціальних груп, що об'єднуються за показниками добробуту, національні спільноти, звичаєві прояви.

Результати виборів останнього десятиліття в Україні формують твердження, що сучасна електоральна культура проявляється в двох напрямках: перший пов'язаний з рудиментами советського характеру, в якому мало проявляються сформовані ідеологічні впливи та існує високий рівень недовіри до політичних інститутів та інституцій; другий напрямок зумовлений медіавпливами та іншими формами

сучасної популяризації інформації. Аналіз географії політичної прихильності за тривалий проміжок часу дозволяє твердити, що електоральна культура в розрізі регіонів України ще перебуває в стадії формування, так як спостерігаються значні коливання результатів електоральної прихильності до певних ідеологічних напрямків, показників участі у виборчому процесі.



Рис.1. Фактори, що визначають електоральну культуру

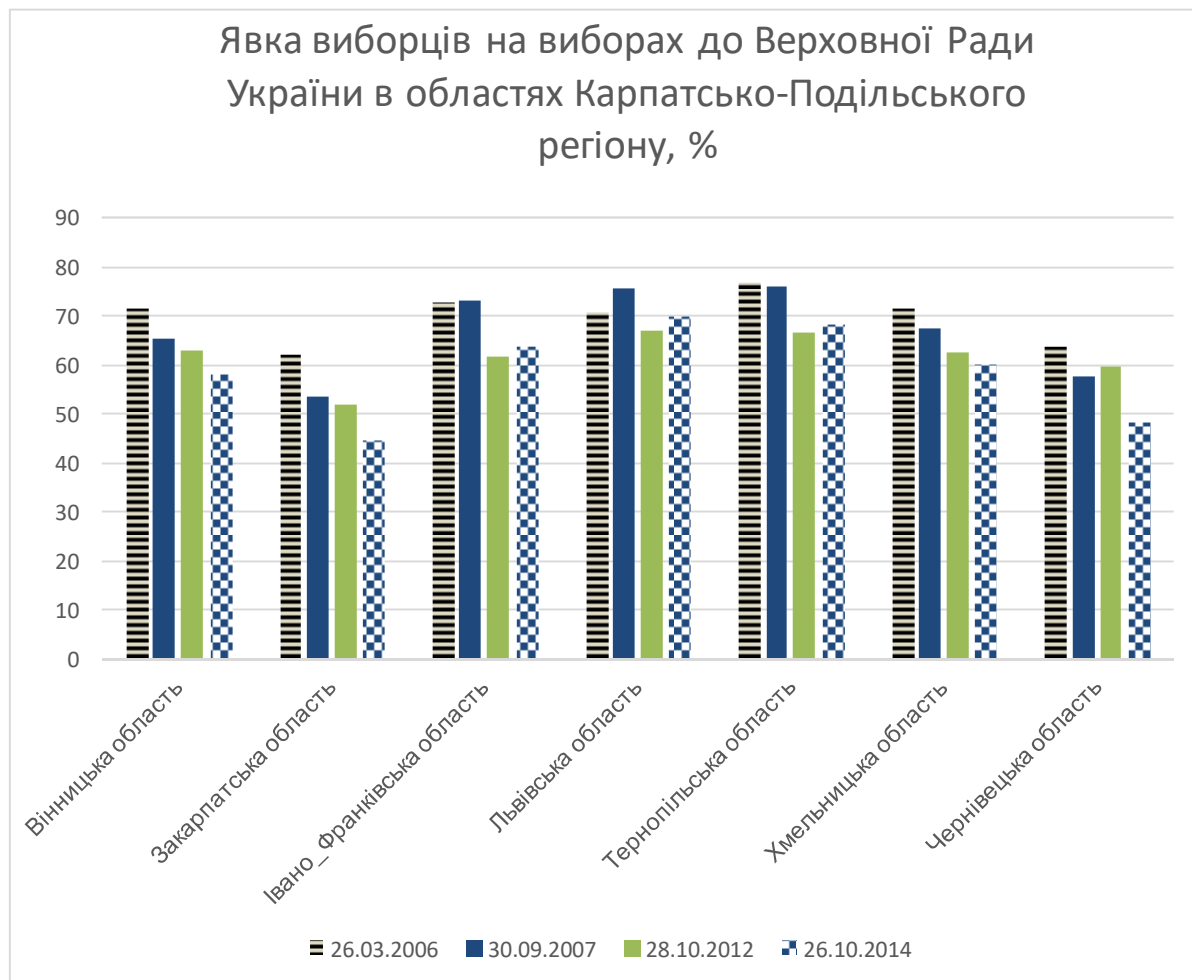
Водночас електоральна культура залежить від соціально-економічних, етнічних та політичних процесів, що мають найяскравіший та завершений характер. За основу можна взяти територіальну орієнтацію регіонів з притягальним впливом сусідів (орієнтація на Польщу, Румунію чи Росію). Наступним критерієм є

формування соціального розшарування, де акцент повинен робитися не лише на фінансових можливостях регіонів, а й на формування «сильних суспільних груп», що зуміли успішно пристосуватися до постсоветських умов існування і «слабких спільнот», котрі адаптувались невдало [6, с. 91].

Для аналізу характеристики електоральної культури було обрано області Карпатсько-Подільського регіону у складі Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської, Чернівецької, Тернопільської, Хмельницької та Вінницької областей. Даний регіон дослідження займає західно-центральне положення в межах території України та має давні історико-географічні зв'язки, що дозволяють ідентифікувати його як єдину територію.

Оцінюючи показники явки на вибори як складовий елемент електоральної культури

варто наголосити, що населення досліджуваних областей відзначається активною громадською позицією. Щоправда, спостерігається стійка тенденція до зменшення числа тих, хто висловив свою думку в ході голосування – в виборах до Верховної Ради 2006 р. участь брали 70 % електорату досліджуваного регіону, в виборах 2007 р. – 67,1 %, у виборах 2012 р. – 66,1 %, у виборах 2014 р. – 59,1 % (рис. 2). Водночас, ці показники є суттєво вищими у порівнянні з пересічноукраїнськими.



В розрізі областей також є свої стійкі тренди. Традиційно невисока явка характерна для поліетнічних Закарпатської та Чернівецької областей, де показник участі у виборах є на 7-15 % нижчим, ніж в регіоні на даний рік виборів. Високі показники відвідуваності виборчих дільниць властиві для областей Галичини (Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська) – в усі виборчі роки тут спостерігалась явка на 1-11 % вища, ніж в регіоні загалом.

Водночас специфікою відзначалися певні внутрішньообласні території. Де показники участі у виборчому процесі суттєво відрізняються від тих, що були характерні для регіону загалом або для певної обласної адміністра-

тивної одиниці.

В Закарпатській області в ході електоральних зрізів 2006 і 2007 рр. найнижчою (54-56 %) була явка в Рахівському, Тячівському та Хустському районах, що відзначаються домінуванням дисперсного (розсіяного) типу сільських населених пунктів, які не завжди співпадають з порогом територіальної доступності виборчих дільниць. В ході перерозподілу виборчих округів (джерімендрінгові технології) в 2012 і 2014 рр. стало зрозумілим, що найбільш пасивний електорат властивий для Рахівського та Тячівського районів (33-37 % явки на виборчі дільниці).

Найвищі показники відвідуваності вибор-

чих дільниць характерні для адміністративних районів в межах Львівської та Івано-Франківської областей, що межують між собою (Жидачівський, Рогатинський та Галицький). Це дозволяє твердити про значний рівень виборчої дисципліни в межах цих територій. В ході виборів 2006 і 2007 рр. явка на виборчі дільниці тут коливалась в межах 85-79 % від загального числа виборців. Навіть в результаті нового переділу округів ці ж адміністративні райони утримали лідерство за показником участі в голосуванні (65-74 %).

Дані показники є ознакою чітких трендів, властивих для певних територій Карпатсько-Подільського регіону і підтвердженням, що дані території відзначаються традиціями участі або абсентентеїзму щодо виборчого процесу як такого.

Ще однією складовою електоральної культури виступає колективна пам'ять людей на виборчому процесі, що відображається у тривалій прихильності до певної ідеології чи поглядів (мається на увазі її підтримка впродовж певної кількості виборчих каденцій). За чосовий зріз 2006-2014 рр. тут можна констатувати певні закономірності, пов'язані з ідентифікацією певних територіальних громад щодо лідерів та партій, котрі представляють симпатичну їм ідеологію. Водночас можна твердити про тенденції, які сформувались стосовно певних ідеологічних напрямків чи партій.

За даний період в усіх обласних регіонах зросла популярність ультраправих поглядів, що втілюється в підтримці партій згаданого напрямку. Якщо середній показник підтримки цих поглядів на виборах 2006 р. складав лише дещо більше 1 % (тільки в Львівській та Тернопільській областях було перевищено показник у 2 %), то в 2014 р. коло прихильників цієї ідеології зросло в 7-9 разів (Івано-Франківська область – 9 %, Тернопільська область – 8 %, Львівська область – 7 %). Варто наголосити, що коливання підтримки в межах округів, які розташовані в межах однієї адміністративної області, досить незначні. Також загальною тенденцією варто вважати дещо вищу підтримку даних політичних поглядів в усіх обласних центрах досліджуваної території (Івано-Франківськ – 10,9 %, Тернопіль і Хмельницький – по 8,2 %, Чернівці – 6,8 %, Вінниця – 6,6 %, Львів – 6,1 %, Ужгород – 4,4 %,).

Парламентські вибори від 2006 і до 2014 року показали загальну згуртованість громадської думки населення досліджуваного регіону, як і України загалом, навколо ідеї націонал-патріотизму без явних ознак «правизни».

В найзахідній області регіону (і України) – Закарпатській, показник тих, хто підтримував праві партії за оцінковий період зросла з 51 % до 70 %. В областях галицького субрегіону (Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська) партії правого та право-центриського спрямування мали суттєву підтримку впродовж всього досліджуваного періоду (в 2006 р. їх підтримувало від 82 до 86% електорату, до 2014 р. цей показник практично не змінився – від 84 до 88%). Досить високою була підтримка цієї ідеології в загалом поліетнічній Чернівецькій області (майже 71 %).

Області Карпатсько-Подільського регіону ніколи не відзначались підтримкою лівих ідеологій. За період від 2006 до 2014 року ця тенденція чітко відстежувалась. В 2006 р. ці ідеології підтримували в середньому 2,6 % виборців (максимум – в Вінницькій області – 5,7 %, мінімум – в Тернопільській області – 0,6 %). До 2014 р. ці показники скоротились з 1,8 % в Хмельницькій області до 0,35 % голосів виборців в Тернопільській та Івано-Франківській областях. Цікавим моментом є те, що більшою була підтримка лівих поглядів в обласних центрах всіх адміністративних територій (ймовірно, це пов'язано з особливостями формування населенського контингенту в обласних центрах в ХХ ст., коли сюди приїжджали радянські партійні функціонери та їх сім'ї).

Перефразовуючи думку Ю.Р. Шведа, електоральній культурі на території України і Карпатсько-Подільського регіону властива дія трьох детермінант: 1) національно-політичної – що більша у складі населення частка росіян і що ближче до кордон з Росією, то вищий рівень підтримки «євразійських політичних сил», а що ближче до Галичини, то популярніші праві; 2) культурно-модернізаційні – для культурних центрів, розташованих у центральних елітних районах великих міст властива «ліберально-плюралістична» електоральна культура (вагомість індивідуального вибору голосуючих і популярності ліберальних сил, широка «електоральна палітра»; низька виборча активність; високий відсоток тих, хто голосує проти всіх). Периферійним територіям властива «патріотично-традиціоналістична» електоральна культура, національні цінності, безумовна перевага в структурі електорату прибічників обмеженої кількості політичних сил, висока явка, малий відсоток «негативістів»; 3) соціально-економічної – активізується за умови суттєвої територіальної диспропорції в рівнях розвитку господарства між центрами та периферією. На периферії сприятлива еко-

номічна ситуація спричиняє популярність провладних центрів, а несприятлива – «традиціоналістської опозиції» [6, с. 93].

Сформована електоральна культура може бути передумовою до розширення самоврядних прав територій. Цей процес має свої особливості, серед яких: велике нагромадження завдань державного будівництва, економічного реформування, національної консолідації та подолання територіальних диспропорцій соціально-економічного розвитку; тривале відчуження більшості населення від громадсько-політичного життя; суперечливий процес формування загальнонаціональної партійної системи. Електоральна культура відіграє посередницьку роль у трансляції суспільно-географічних і політичних нововведень та забезпеченні зворотного зв'язку з громадянами.

Висновки. В Україні загалом, і в областях Карпатсько-Подільського регіону зокрема, ще відбувається процес формування загальнонаціональної електоральної культури. Причиною

такого явища є багатовікова відсутність державності, проблемність з визначенням єдиного центру прийняття владних рішень та єдиних управлінських інституцій. Тенденції до поступового вирівнювання електоральної активності за рахунок її підвищення на сході досліджуваного регіону та висока узгодженість регіональних оцінок характеру виборчого процесу дозволяють говорити про початок зближення регіональних потреб та інтересів через формування спільного проблемного поля електоральних кампаній. Вже сьогодні, на основі проведених досліджень, вищу сформованість електоральної культури демонструють області галицького регіону (Івано-Франківська, Львівська та Тернопільська); в східно-подільських областях та областях поліетнічного характеру (Закарпатська, Чернівецька) електоральна культура виступає індикатором процесу соціальної згуртованості навколо певного кола поглядів та ідей.

Література:

1. Выборче законодавство: українська практика, міжнародний досвід та шляхи реформування / За заг. ред. Радченка С.В. – К.: Факт, 2003. – 258 с.
2. Дністрянський М.С. Політична географія України: навчальний посібник / М.С. Дністрянський. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2014. – 348 с.
3. Ідрісов Б. Електоральна культура населення України в умовах трансформації суспільства: Автореф. дис. ... канд. соціол. наук. – К.: Ін-т соціології НАН України, 2006. – 14 с.
4. Князева О.В. Електоральна поведінка як соціокультурне явище: Автореф. дис. ... канд. соціол. наук. – Х.: ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 1996. – 24 с.
5. Кузишин А.В. Геопросторовий аналіз громадської думки через призму парламентських виборів в областях Карпатсько-Подільського регіону // Наукові записки. Серія: Географія. – Тернопіль, 2015. – № 1 (38). – С. 117-123.
6. Шведа Ю.Р. Політичні партії у виборах: теорія та практика виборчої кампанії: навч.-метод. посіб. / Ю. Шведа. – К.: Знання, 2012. – 373 с.
7. Lasarsfeld P.F. The Peoples Choice. How the Voter Makes up his Mind in a Presidential Campaign / Lasarsfeld P.F., Berelson B., Gaudet H. – N.Y.; London: Columbia univ. press, 1968. – 178 p.
8. <http://www.cvk.gov.ua>

References:

1. Vyborche zakonodavstvo: ukrayins'ka praktyka, mizhnarodnyy dosvid ta shlyakhy reformuvannya / Za zah. red. Radchenka Ye.V. – K.: Fakt, 2003. – 258 s.
2. Dnistrians'kyu M.S. Politychna heohrafiya Ukrayiny: navchal'nyy posibnyk / M.S. Dnistrians'kyu. – L'viv: LNU imeni Ivana Franka, 2014. – 348 s.
3. Idrisov B. Elektoral'na kul'tura naseleण्या Ukrayiny v umovakh transformatsiyi suspil'stva: Avtoref. dys. ... kand. sotsiol. nauk. – K.: In-t sotsiolohiyi NAN Ukrayiny, 2006. – 14 s.
4. Knyazyeva O.V. Elektoral'na povedinka yak sotsiokul'turne yavlyshche: Avtoref. dys. ... kand. sotsiol. nauk. – Kh.: KhNU im. V.N. Karazina, 1996. – 24 s.
5. Kuzyshyn A.V. Neoprostorovy analiz hromads'koyi dumky cherez pryzmu parlament's'kykh vyboriv v oblastiakh Karpat's'ko-Podil's'koho rehionu // Naukovi zapysky. Seriya: Heohrafiya. – Ternopil', 2015. – # 1 (38). – S. 117-123.
6. Shveda Yu.R. Politychni partiyyi u vyborakh: teoriya ta praktyka vyborchoyi kampaniyi: navch.-metod. posib. / Yu. Shveda. – K.: Znannya, 2012. – 373 s.
7. Lasarsfeld P.F. The Peoples Choice. How the Voter Makes up his Mind in a Presidential Campaign / Lasarsfeld P.F., Berelson B., Gaudet H. – N.Y.; London: Columbia univ. press, 1968. – 178 p.
8. <http://www.cvk.gov.ua>

Аннотация:

Кузишин А.В. ОБЩЕСТВЕННО-ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ ХАРАКТЕРИСТИКА ЭЛЕКТОРАЛЬНОЙ КУЛЬТУРЫ НА ИЗБИРАТЕЛЬНОМ ПОЛЕ ОБЛАСТЕЙ КАРПАТО-ПОДОЛЬСКОГО РЕГИОНА.

Статья раскрывает особенности поведения избирателей определенной территории в контексте идеологической привязанности, электоральной активности, условий и факторов, влияющих на выбор населения. Таким образом, формируется традиция избирательной активности и коллективной памяти в партийной приверженности. Для исследования были выбраны четыре избирательные каденции, за период 2006-2014 гг., что позволило определить изменения в заинтересованности выборами (участие в голосовании), приверженность к определенному типу идеологии, анализировалась через долю голосующих за определенную

групу політичних партій з близькими ідеологічними взглядами.

Проявлення масового політичного свідомості, яке проявляється через електоральну культуру дозволяє оцінити на територіальному рівні відношення населення до певних ідеологій і політичними орієнтирами.

Об'єктом дослідження обрані Карпатсько-Подільські області. Формуючи компактне простір, вони продемонстрували декілька відмінних результатів проявлення електоральної культури. Здійснено групування адміністративних територій по рівню сформованості електоральної культури на основі певного ідеологічного напрямку, зроблено висновки стосовно певної територіальної прив'язаності електората. В публікації використано матеріали Центральної виборчої комісії. Підготовлено аналітичну таблицю оцінки результатів виборів на територіальному рівні.

Проведені дослідження дозволяють відзначити тенденцію до поступового вирівнювання електоральної активності і узгодженість регіональних оцінок характеру виборчого процесу, що дозволяє говорити про формування загального проблемного поля електоральної культури.

Ключові слова: області Карпато-Подільського регіону, виборчий процес, електоральна культура, виборча активність, електоральна прив'язаність, виборчі традиції.

Abstract:

Kuzyshyn A.V. SOCIO-GEOGRAPHIC CHARACTERISTICS OF ELECTORAL CULTURE IN THE ELECTORAL FIELD OF THE CARPATHIAN-PODILSK REGION.

The article reveals the behaviour of the voters of a certain territory in the context of ideological commitment, electoral activity, conditions and factors that influence the choice of people. Thus a tradition of electoral activity and the collective memory of the party favour is formed. Four electoral cadences were chosen for investigation over the period 2006-2014 years. It helped to determine changes in the elections interest (vote), commitment to a certain type of ideology, which was analysed according to a proportion of voting for a group of political parties with close ideological views.

The manifestation of mass political consciousness, which shows itself through the electoral culture, allows us to estimate at the territorial level, the population's attitude to certain ideologies and political orientations.

The object of study is Carpathian-Podilsk region. Forming a compact space, it showed some excellent results of electoral culture. Grouping of administrative units was implemented according to the level of electoral culture formation based on certain ideological direction. Conclusions were made regarding certain territorial attachment of the electorate. Materials of Central Election Commission were used in this article. Analytical table assessment of the election results was prepared at the territorial level.

Our studies allow to note a tendency of electoral activity gradual alignment and consistency of regional character assessment of the electoral process, which suggests the formation of a common problem field of electoral culture.

Keywords: the Carpathian-Podilsk region, electoral process, electoral culture, electoral activity, electoral commitment, electoral traditions.

Рецензент: проф. Заставецька О.В.

Надійшла 22.10.2016р.

УДК 911.3

Юлія ПЕРЕГУДА

ОЦІНКА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ФАКТОРІВ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА ФОРМУВАННЯ СЕРЕДНЬОГО КЛАСУ В МЕЖАХ СТОЛИЧНОГО МАКРОРАЙОНУ УКРАЇНИ

Розкрито сутність та виділено фактори, які впливають на формування середнього класу. Здійснено класифікацію факторів в контексті соціально-економічного розвитку для оцінки соціально-економічної нерівності в межах областей Столичного макрорайону України. Представлено фактори та показники, які мають прямий вплив на формування середнього класу, а саме: економічні фактори, соціальні фактори із врахуванням освітніх показників, фактор самоідентифікації. Констатовано, що неоднорідність середнього класу залежить від факторів соціально-економічного спрямування в поєднанні з економіко-політичними чинниками, а також від особливостей конкретної території.

Ключові слова: середній клас, якість життя, регіональний аналіз, соціально-економічна нерівність, географічний чинник, адміністративно-територіальна одиниця.

Постановка проблеми. Висвітлення складових аспектів середнього класу потребує наукової уваги виходячи із позиції географічної науки. Варто зазначити, що досліджень формування середнього класу є актуальним в контексті проблем його становлення особливо в межах певної території виходячи із практичної

точки зору. Крім того, актуальність обраної тематики також зумовлена тим, що за допомогою досліджень регіонального характеру можливо отримати науково дані, які можуть бути використані у виборі шляху розвитку середнього класу із подальшим його становленням. На даний час в географічних колах